

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

НҮБ-ын Хүүхдийн Сан

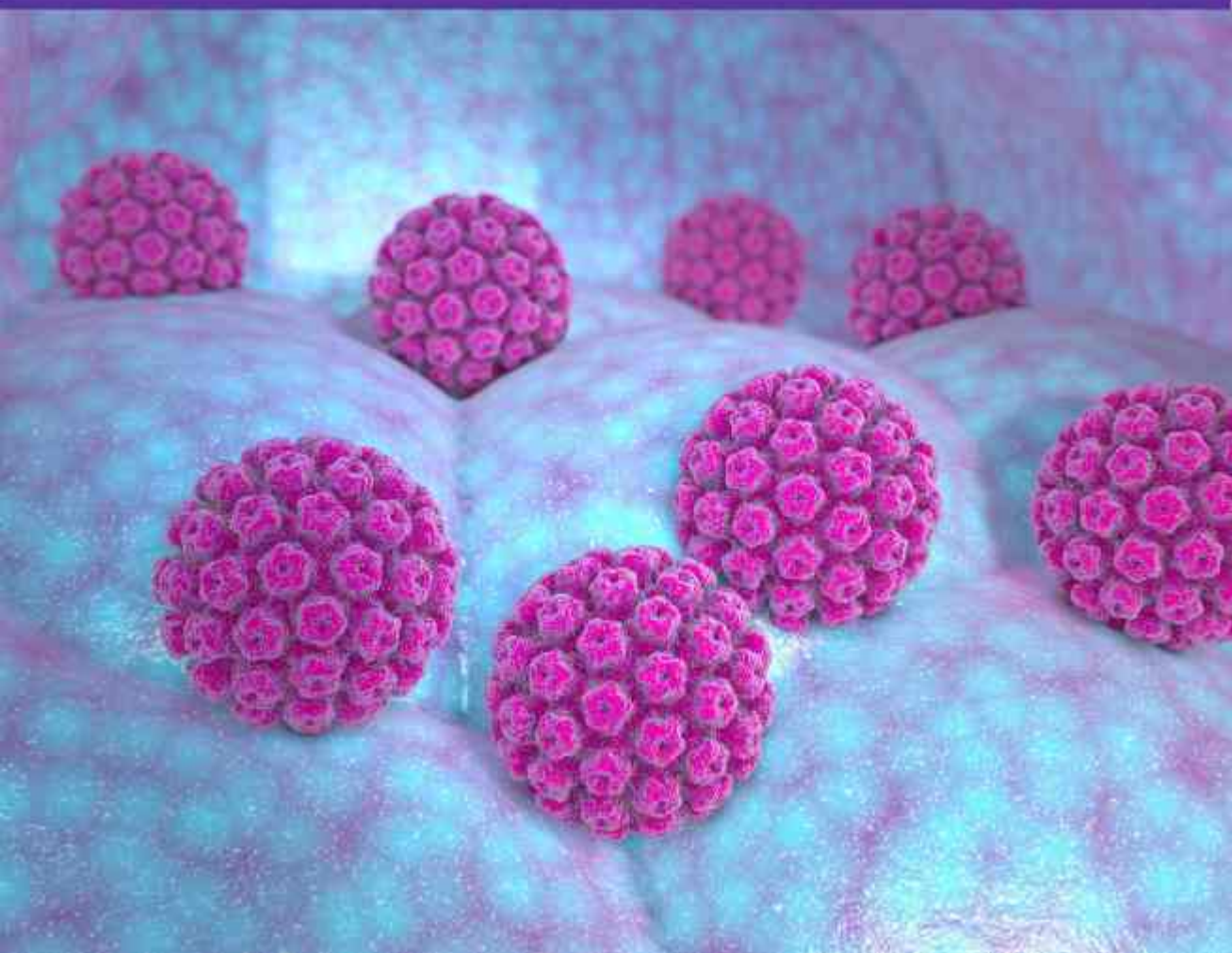
ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ДАРХЛААЖУУЛАЛТТАЙ ХОЛБООТОЙ ТҮГЭЭМЭЛ АСУУЛТ ХАРИУЛТУУД

Эрүүл мэндийн ажилтнуудад
зориулсан гарын авлага

I. ХПВ-ТЭЙ ХОЛБООТОЙ ЕРӨНХИЙ АСУУЛТУУД

● ХПВ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

ХПВ нь Хүний Папиллома Вирусийн товчлол юм. Одоогоор ХПВ-ийн 200 гаруй хэв шинж бүртгэгдсэнээс хавдар үүсгэх эрсдэл өндөртэй, багатай гэж 2 бүлэгт ангилагддаг. ХПВ-ийн халдвар ихэнхдээ шинж тэмдэггүй.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАР ХЭРХЭН ДАМЖДАГ ВЭ?

ХПВ нь дараах замаар халдварлана:

1. Вирусийн халдвартай хүний арьс, салтс, биеийн шингэнтэй шууд хүрэлцэхэд
2. Бэлгийн замаар
3. Аман болон анал хавьтлаар
4. Төрөх замаар

ХПВ нь удамшдаггүй.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАР ТҮГЭЭМЭЛ ҮҮ?

Тийм. 10 эмэгтэй, 8 эрэгтэй хүн тутмын 1 нь амьдралынхаа туршид ХПВ-ийн халдварын нэг болон түүнээс дээш хэв шинжийн халдвар авдаг.

Халдварт өртөх 2 оргил үе байдаг:

- 25-аас доош насанд
- 45-аас дээш насанд

● ХПВ ӨВЧИН ҮҮСГЭХ ЭРСДЭЛТЭЙ ЮУ?

Тийм. Энэ вирусийн өндөр эрсдэлтэй 12 хэв шинж нь умайн хүзүү, ам залгиур, хошног, шодой, гадна бэлэг эрхтэн, үтрээний хавдар зэрэг 6 төрлийн хорт хавдар үүсгэх эрсдэлтэй бөгөөд умайн хүзүүний хавдрын 100%, хошногны хавдрын 88%, үтрээний хавдрын 78%, шодойн хавдрын 50%, ам залгиурын хавдрын 30%, гадна бэлэг эрхтэний хавдрын 25%-ийн шалтгаан болдог.

Өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн 16 болон 18-р хэв шинжүүд нь умайн хүзүүний хавдрын 10 тохиолдлын 7-г үүсгэдэг. ХПВ-ийн халдвар авсан эмэгтэйчүүдийн 5-10%-д халдвар архагшиж, хавдрын урьдал эмгэг рүү шилжиж, эрт үед нь илрүүлж эмчлээгүй тохиолдолд ихэнхдээ 15-20 жилийн дараа умайн хүзүүний хорт хавдарт шилждэг.

● БАГА ЭРСДЭЛТЭЙ ХПВ-ИЙН ХАЛДВАР ӨВЧИН ҮҮСГЭДЭГ ҮҮ?

Тийм. Бага эрсдэлтэй ХПВ нь бэлгийн үү, ургацаг үүсгэдэг. Бэлгийн үү, ургацгийн 10 тохиолдлын 9 нь ХПВ-ийн 6 болон 11-р хэв шинжээр үүсгэгддэг.

II. ХПВ-ЭЭР ҮҮСГЭГДСЭН ХАВДРУУДТАЙ ХОЛБООТОЙ АСУУЛТУУД

● УМАЙН ХҮЗҮҮНИЙ ХОРТ ХАВДАР ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Умайн хүзүүний хорт хавдрын (УХХХ) бүх тохиолдол ХПВ-ийн халдвартай холбоотой байдаг. Өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн хэв шинжийн халдвар нь умайн хүзүүний эсүүдэд өөрчлөлт үүсгэж, умайн хүзүүний хавдрын урьдал эмгэгт, эмчилгээ хийгдээгүй тохиолдолд хорт хавдарт шилждэг. УХХХ-ыг эрт илрүүлсэн тохиолдолд бүрэн эмчлэгдэх боломжтой.

● УХХХ-ЫН ӨВЧЛӨЛ МАНАЙ УЛСАД ЯМАР БАЙДАГ ВЭ?

УХХХ эмэгтэйчүүдийн дундах хавдрын өвчлөлийн 2-р, нас баралтын 3-р байранд байна. 2023 онд УХХХ-ын 425 тохиолдол шинээр бүртгэгдэж, 160 эмэгтэй уг хавдрын улмаас нас барсан. УХХХ-ын 47 хувь хожуу үе шатанд оношлогдож байна.

● УМАЙН ХҮЗҮҮНИЙ ХОРТ ХАВДРЫН ЭРСДЭЛТ ХҮЧИН ЗҮЙЛ ЮУ БАЙДАГ ВЭ?

УХХХ-ын үндсэн эрсдэлт хүчин зүйл нь өндөр эрсдэл бүхий ХПВ-ийн хэв шинжийн халдвар байдаг. Бусад эрсдэлт хүчин зүйлсэд:

- бэлгийн харьцаанд эрт орох,
- 3 ба түүнээс дээш удаа жирэмслэх,
- тамхи татах,
- дархлаа сул байх, ХДХВ-ийн халдвартай байх,
- бэлгийн замын бусад халдвартай байх зэрэг ордог.

● ХПВ БОЛОН УХХХ-ЫГ ШИНЖИЛЖ БОЛОХ УУ?

Болно: Шинжилгээний 2 аргыг хэрэглэн илрүүлэх боломжтой.

1. Умайн хүзүүний эсийн шинжилгээ (ПАП-ын шинжилгээ)
2. Өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн хэв шинжийн халдварыг илрүүлэх ПГУ шинжилгээ

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРААС СЭРГИЙЛЭХ БОЛОМЖТОЙ ЮУ?

Тийм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтанд хамрагдах нь анхдагч урьдчилан сэргийлэлтийн гол арга юм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь УХХХ-ын 10 тохиолдлын 9, бэлгийн үү, ургацгийн 10 тохиолдлын 9-ийг үүсгэдэг ХПВ-ийн хэв шинжүүдээс сэргийлнэ.

III. ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ДАРХЛААЖУУЛАЛТАЙ ХОЛБООТОЙ АСУУЛТУУД

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ДАРХЛААЖУУЛАЛТАНД ХАМРАГДАХ ЁСТОЙ ЮУ?

Тийм. Бэлгийн харьцаанд орохоос өмнө дархлаажуулалтанд хамрагдах нь хавдар үүсгэдэг хамгийн өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн хэв шинжүүдийн халдвараас хамгаална.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ХЭРХЭН ҮЙЛЧИЛДЭГ ВЭ?

Вакцин нь тарьсаны дараа хүний биед ХПВ-ийн халдвартай тэмцэх эсрэг биеийг үүсгэх замаар дархлааны системд дэмжлэг үзүүлдэг. 4 цэнт ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь 6, 11, 16, 18-р хэв шинжүүдээс 100 хувь хамгаална.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ ЯАЖ ГАРГАЖ АВДАГ ВЭ?

ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь ДНХ-ийн рекомбинант аргаар ХПВ-ийн хэв шинж тус бүрээс бүрхүүл уургийг цэвэршүүлэн гаргаж авсан вирус төст хэсгүүдийг агуулдаг. Эдгээр вакцин нь вирусийн ДНХ-ийг агуулдаггүй, амьд вакцин биш тул эсийг халдварлуулж, үрждэггүй, ХПВ-ийн халдвар эсвэл хавдар үүсгэдэггүй.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ЯМАР ВАКЦИН БАЙДАГ ВЭ?

Өнөөдрийн байдлаар ХПВ-ийн халдварын эсрэг хэд хэдэн төрлийн вакцин ашиглагдаж байна. Үүнд:

- 2 цэнт вакцин: өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн 16 болон 18-р хэв шинжүүдээс хамгаална.
- 4 цэнт вакцин: ХПВ-ийн 6, 11, 16 болон 18-р хэв шинжүүдээс хамгаална.
- 9 цэнт вакцин: ХПВ-ийн 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52 болон 58-р хэв шинжүүдээс хамгаална.

● МАНАЙ УЛС ЯМАР ВАКЦИНЫГ ХЭРЭГЛЭЖ БАЙГАА ВЭ?

Манай улс 2006 онд ДЭМБ-аас зөвшөөрөл авсан, АНУ-ын Мерк үйлдвэрийн ХПВ-ийн халдварын эсрэг 4 цэнт вакциныг ашиглаж байна. Энэхүү вакцин нь ХПВ-ийн 6, 11, 16 болон 18-р хэв шинжүүдээс хамгаалахаас гадна 31, 33 болон 45-р хэв шинжээс давхар хамгаалдаг.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ДАХЬ БОДИСУУД АЮУЛГҮЙ ЮУ?

Тийм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины найрлага дахь бодисууд хүний биед аюулгүй. Вирус төст хэсгүүд нь вирусийн өөрийн генетикийн материал агуулаагүй, зөвхөн ХПВ-ийн уургийн бүрхүүлийг агуулдаг. Вирус төст хэсгүүдтэй тул вакциныг тарихад дархлааны систем ХПВ-ийн халдварын эсрэг хамгаалалтын эсрэг бие үүсгэж эхэлдэг.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫ НАЙРЛАГА БУСАД ВАКЦИНААС ЯЛГААТАЙ ЮУ, ЯМАР ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛДЭГ ВЭ?

Ялгаагүй. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины найрлага дахь вакцины үйлчилгээг үр дүнтэй болгох зориулалт бүхий бодисууд нь бусад вакцин болон эмийн найрлагад бас адилхан бага тунгаар агуулагдаж байдаг.

- Хөнгөн цагааны давс нь агаар, хүнсний бүтээгдэхүүн, үнэртэй ус, шүдний оо зэрэг гоо сайхны бүтээгдэхүүнд агуулагддагаас гадна хэд хэдэн төрлийн хүүхдийн вакцины найрлагад ордог. Хөнгөн цагааны давсыг 50 гаруй жил олон вакцины үйлдвэрлэлд ашиглаж ирсэн. Вакцин дахь хөнгөн цагааны агууламж маш бага хэмжээтэй байдаг.
- Л-гистидин нь хоол хүнсн дэх чухал амин хүчлийн нэг бөгөөд элэгний хавдрын эсрэг зарим вакцины найрлагад ордог.
- Полисорбат-80 нь мөхөөлдөс зэрэг зарим хүнсний найрлагад ордог. Зарим төрлийн хүүхдийн вакцин болон эмийн найрлагад агуулагддаг.
- Борын натрийн давс нь зарим төрлийн вакцин болон нүдний дусаалга зэрэг эмийн найрлагад ордог.
- Натрийн хлоридын давс нь хүний биеийн хэвийн үйл ажиллагаанд хэрэгцээтэй давс.
- Натрийн фосфатын давснууд нь түгээмэл хэрэглэгддэг, аюулгүй юм. Эдгээр нь хүчил шүлтийн тэнцвэртэй байдлыг хангах, вакцины идэвхтэй нэгдлүүдийг савны ёроолд тунахаас сэргийлдэг.

● ХӨНГӨН ЦАГААН НЬ ХҮНИЙ БИЕД АЮУЛГҮЙ ЮУ?

Тийм. Вакцины аюулгүй байдлын дэлхийн зөвлөлдөх хороо бүх нотолгоо, судалгааг тогтмол хянасны үндсэн дээр хөнгөн цагаан агуулсан вакцин эрүүл мэндэд үзүүлэх эрсдэл байхгүй байна гэж дүгнэсэн. Вакцин дахь хөнгөн цагааны агууламж маш өчүүхэн байдаг. Хүн өдөр тутмын хоол хүнсээр дамжуулан вакцинтай харьцуулахад 35 дахин их хэмжээний хөнгөн цагааныг авдаг. Хөнгөн цагаан нь жимс, хүнсний ногоо, шар айраг, дарс, амтлагч, гурил, үр тариа, самар, сүүн бүтээгдэхүүн, хүүхдийн сүүн тэжээл, зөгийн бал зэрэг олон төрлийн хоол хүнс, ундаанд агуулагддаг бөгөөд насанд хүрэгчид өдөрт 7-9 миллиграмм хөнгөн цагаан хэрэглэдэг. Харин ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцинд 0,225 микрограмм агуулагддаг.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫ НАЙРЛАГАД МӨНГӨН УС ОРДОГ УУ?

Үгүй. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины найрлагад тиомеросал буюу мөнгөн ус агуулагддаггүй.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ХЭЗЭЭНЭЭС ХЭРЭГЛЭЭНД НЭВТЭРСЭН БЭ?

ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг 2006 оноос хойш хийж байна. Хамгийн анхны 4 цэнт ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин 2006 онд, 2 цэнт вакцин 2007 онд, 9 цэнт вакцин 2014 онд ДЭМБ-аас лиценз зөвшөөрөл авсан.

- **ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНД ХЭР ОЛОН ХҮН ХАМРАГДСАН БЭ?**

Тийм. 2006 оноос хойш дэлхий дахинд 500 сая тун ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцинд 100 гаруй сая хүн хамрагдаад байна.

- **ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ ОЛОН УЛС ОРНУУД ХЭРЭГЛЭЖ БАЙГАА ЮУ?**

Тийм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин дэлхийн 146 улсад дархлаажуулалтын товлонд орсон бөгөөд 76 улс орнуудад охид, хөвгүүдийн аль алинд нь хийж байна.

- **ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНД ХЭН ХАМРАГДАХ ВЭ?**

Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдрийн 472 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Заавал хийх дархлаажуулалтын үндэсний товлон”-ын дагуу 11 настай бүх хүүхдийг (охид, хөвгүүд) нэг тунгаар дархлаажуулна.

- **ЯАГААД ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ 11 НАСАНД ХИЙХ ВЭ?**

11 настай хүүхдийг дархлаажуулахад үүсэх эсрэг биеийн түвшин түүнээс дээш насныхантай харьцуулахад өндөр бөгөөд дархлаа сайн тогтдог. Өсвөр насны хүүхдийг бэлгийн харьцаанд орохоос нь өмнө вакцинд хамруулах нь хамгийн үр дүнтэй нь нотлогдсон.

- **ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ ХИЙЖ БОЛОХГҮЙ ЭСРЭГ ЗААЛТ БАЙНА УУ?**

Уг вакцины найрлаганд орсон бодист харшилтай, өмнө вакцин хийлгэхэд харшлын урвал өгсөн болон ямар нэг цочмог өвчнөөр өвдсөн, хорт хавдрын эсрэг хими болон туяа эмчилгээ, дархлаа дарангуйлах эмчилгээ хийлгэж байгаа хүүхдэд уг вакциныг хийж болохгүй. Цочмог халдварт өвчнөөр өвдсөн бол 1 сарын дараа, цочмог гепатитаар өвдсөн бол 6 сарын дараа вакцин хийнэ.

● САЯХАН БУСАД ӨВЧНИЙ ЭСРЭГ ВАКЦИН ХИЙЛГЭСЭН БОЛ ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ХИЙЛГЭЖ БОЛОХ УУ?

Үгүй. Бусад вакцинаас хойш 1 сарын дараа хийлгэж болно.

● ЯАГААД ОХИДУУДАД ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ ХИЙЖ БАЙГАА ВЭ?

- ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтын хөтөлбөрийн гол зорилго нь ХПВ-ийн халдвараар үүсгэгддэг умайн хүзүүний хавдраас эмэгтэйчүүдийг сэргийлэх юм.
- Охидыг вакцинжуулснаар ирээдүйд вирусийн халдвар авах, улмаар умайн хүзүүний хорт хавдраар өвчлөх эрсдэлээс хамгаална.
- Хүүхдүүдийг эрт хамруулсанаар сүргийн дархлаа үүсгэж, вирусийн тархалтыг бууруулна.
- 9-14 насны охидыг ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтанд хамруулах Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллагын зөвлөмжийн дагуу манай улс 11 настай охидыг дархлаажуулж байна.

● ХӨВГҮҮДЭД ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ ХИЙХ ЁСТОЙ ЮУ?

Тийм.

- ХПВ-ийн халдвар нь шодой, хошного, хүзүү толгойны хавдар, бэлгийн үү, ургацаг үүсгэдэг тул энэхүү вакцин нь хөвгүүдийг бэлгийн үү, ургацгаас болон эдгээр хавдрын өвчлөлөөс хамгаалдаг.
- Түүнээс гадна эрэгтэй бэлгийн хамтрагчийг хамгаалснаар, умайн хүзүүний хавдраас шууд бусаар сэргийлэхэд нөлөө үзүүлнэ.

● ЯАГААД ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ 2 ТУНГААР БИШ, НЭГ ТУНГААР ХИЙДЭГ БОЛГОСОН БЭ?

2023 онд ДЭМБ уг вакциныг 1 тунгаар хэрэглэх нь 2 тун хийлгэсэнтэй ижил үр дүнтэйгээс гадна эдийн засгийн хувьд үр ашигтай байгааг нотолж нэг тун хийхийг зөвлөмж болгосны дагуу манай улс ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг 1 тун хийж байна.

● ТУСГАЙ ХЭРЭГЦЭЭТ ХҮҮХДЭД ВАКЦИН ХИЙЛГЭЖ БОЛОХ УУ?

Тийм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины эсрэг заалт болохгүй.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ ТОВЛОЛЫН БУС НАСНЫ ХҮҮХЭД ХИЙЛГЭЖ БОЛОХ УУ?

Тийм. Товлолт наснаас бусад 12-14 насны хүүхдүүд үнэ төлбөргүйгээр, 15-аас дээш насны

хүүхэд, насанд хүрэгчид сайн дурын дархлаажуулалтаар харьяа аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвд хандан 23,000 төгрөгийн төлбөртэйгээр хийлгэнэ.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ БЭЛГИЙН ХАРЬЦААНД ОРСОН ХҮН ХИЙЛГЭЖ БОЛОХ УУ?

Тийм. Бэлгийн харьцаанд орсон хүмүүс ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хийлгэж болно. Хэрэв ХПВ-ийн 6,11,16 эсвэл 18-р хэв шинжийн халдвар авсан бол тэр хэв шинжээс хамгаалагдах боломжгүй. Иймд вакцинаар бүрэн сэргийлэхийн тулд бэлгийн харьцаанд орохоос өмнө 9-14 насанд дархлаажуулах нь үр дүнтэй.

● ХДХВ-ИЙН ХАЛДВАРТАЙ ХҮҮХЭД ВАКЦИН ХИЙЛГЭЖ БОЛОХ УУ?

Тийм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг ХДХВ-ийн халдвартай хүнд хийж болно. Вакцин үйлдвэрлэгчийн зааврын дагуу ХДХВ-ийн халдвартай хүнд хийх нь эсрэг заалт болохгүй. ХДХВ-ийн халдвартай хүнд гурван удаагийн тунгаар дархлаажуулна.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ ХЭРХЭН ХИЙХ ВЭ?

ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтыг бусад вакцины адилаар бугалганы булчинд тарина.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ХЭР ҮР ДҮНТЭЙ БАЙГАА ВЭ?

ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцинжуулалтыг эрт эхлүүлсэн орнуудын дунд хийсэн судалгаануудаас харахад, ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь:

- Вакцин хийлгэсэн бүлэгт ХПВ-ийн халдварын өндөр эрсдэлтэй хэв шинжүүдээр (ХПВ-ийн 16 болон 18-р хэв шинж) үүсгэгддэг халдварыг 90% хүртэл бууруулсан
- Бэлгийн үү-гийн тархалтыг 88% бууруулсан
- Залуу эмэгтэйчүүдийн дунд умайн хүзүүний хавдрын урьдал эмгэг үүсэх эрсдэлийг (CIN2 болон 3) 70% хүртэл бууруулсан.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫ ДАРААХ ХАМГААЛАЛТ ХИР УДААН ҮРГЭЛЖЛЭХ ВЭ?

12 жилийн турш 2 болон 4 цэнт вакцин хийлгэсэн хүмүүсийг дагаж судалсан судалгаагаар энэ хугацаанд дархлаа буурсан шинж тэмдэг илрүүлээгүй байна. Нэг тун 4 цэнт ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины дараах дархлаа удаан хугацаанд хадгалагдах бөгөөд дархлаажуулснаас хойш 10-аас дээш жил эсрэг биеийн титрийн хэмжээ тогтвортой өндөр, 15 жил ХПВ-ийн 16,18-р хэв шинжийн халдвар, хавдраас хамгаалж байна.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ХИЙЛГЭСЭН ЭМЭГТЭЙЧҮҮД УМАЙН ХҮЗҮҮНИЙ ХАВДРЫН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГТ ХАМРАГДАХ ХЭРЭГТЭЙ ЮУ?

Тийм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь умайн хүзүүний хорт хавдрын 10 тохиолдлын 9-ийг үүсгэдэг ХПВ-ийн хэв шинжээс хамгаалдаг боловч бусад төрлийн ХПВ-ээс хамгаалдаггүй. Иймд ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтанд хамрагдсан ч эрт илрүүлэгт өргөн ашигладаг ПАП-ын шинжилгээ болон ХПВ илрүүлэх шинжилгээнд тогтмол хамрагдах нь зүйтэй.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫ ДАРАА ХАРИУ УРВАЛ ИЛЭРДЭГ ҮҮ?

Тийм. Бусад вакцин, эмийн адил ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хийлгэсний дараа вакцин тарьсан газар өвдөх (10 хүний 8 хүнд илэрдэг), улайх, хавдах, толгой өвдөх (10 хүний 3 хүнд), бага зэрэг халуурах (10 хүний 1 хүнд илэрдэг) зэрэг хөнгөн шинж тэмдэг илэрч болно. Эдгээр шинж тэмдгүүд хэдэн цагаас 1-2 өдөр үргэлжилж болно.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ХАРШЛЫН УРВАЛ ҮҮСГЭХ БОЛОМЖТОЙ ЮУ?

Тийм. Бүх төрлийн эм, вакцин, зарим хүнс, шавьжны хазалт харшлын урвал үүсгэж болдогийн адил ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины найрлага дахь тодорхой бодист харшилтай хүмүүст урвал илэрч болно. Маш цөөн тохиолдолд (нэг сая хүний 1 хүнд илэрдэг) вакцины дараа хийснээс хойш хэдэн минутын дараа амьсгалахад хэцүү болох буюу анафилаксийн шок гэгдэх харшлын урвал бүртгэгдсэн байдаг. Иймд вакцин хийлгэсний дараагаар 15 минутын турш ажиглах шаардлагатай. Хэрэв толгой эргэх, амьсгал давчдах шинж тэмдэг илэрвэл эмчид заавал хандах хэрэгтэй.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫ ДАРААХ ХАРИУ УРВАЛ ҮҮСЭХ ЭРСДЭЛИЙГ БАГАСГАХ БОЛОМЖТОЙ ЮУ?

Тийм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хийлгэсний дараа урвал хүндрэл гарах магадлал маш бага юм. Гэвч дараах зүйлийг анхаарахад илүүдэхгүй. Үүнд:

- Хүүхэд өмнө нь вакцин хийлгэсний дараа харшил илэрч байсан бол эмчдээ мэдэгдэх.
- Вакцин хийлгэсний дараагаар 15 минутын турш анзаарч, ямар нэгэн харшлын шинж тэмдэг илрэхийг ажиглаж, эрт илрүүлж, хариу арга хэмжээ түргэн шуурхай авах.
- Вакцин хийсний дараа хэвийн биш вакцин хийсэн газарт улайх, хавдах, халуурах, бие загатнах зэрэг шинж тэмдэг илрэхийг ажиглах. Эдгээр шинж тэмдэг түгээмэл тохиолддог бөгөөд нэг хоног үргэлжилнэ гэдгийг хүүхдүүдэд ойлгуулах.
- Хэвийн бус шинж тэмдгийг эмчид мэдэгдэх. Ийм тохиолдлыг вакцинтай холбоотой эсэхийг нарийвчлан судалдаг.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫ ДАРАА УРТ ХУГАЦААНЫ УРВАЛ ХҮНДРЭЛ БАЙДАГ УУ?

Үгүй. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь хамгийн их судлагдсан вакцин юм. Урт хугацааны туршид үзүүлсэн урвал хүндрэл бүртгэгдээгүй.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН АЮУЛГҮЙ ЮУ?

Тийм. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь хамгийн аюулгүй вакцин юм. Энэхүү вакциныг зах зээлд гаргах зөвшөөрөл лиценз өгч, хүмүүст хийхээс өмнө эмнэл зүйн туршилт судалгаагаар аюулгүй байдал, үр нөлөөг маш нарийн судалсан. Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллагын Вакцины аюулгүй байдлын дэлхийн зөвлөлдөх хороо маш аюулгүй гэж үзсэн байна. Хүчтэй харшлын урвал буюу анафилаксийн шок (нэг сая тунд 1,7 тохиолдол) болон ухаан алдаж унах тохиолдол бусад вакцины адилаар маш ховор байна.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИНЫГ ТОГТМОЛ СУДАЛДАГ УУ?

Тийм. ДЭМБ-ын Вакцины аюулгүй байдлын дэлхийн зөвлөлдөх хороо дэлхийн хэмжээнд ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины аюулгүй байдлын талаар хийгдсэн бүх шинжлэх ухааны нотолгоо судалгаанууд, вакцинтай холбоотой байх магадлалтай вакцины дараах урвал хүндрэлийн тохиолдол бүрийг хянаж, тогтмол үнэлгээ хийдэг. Энэхүү хороо ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины аюулгүй байдлыг анх удаа 2007 онд, түүнээс хойш 2008, 2009, 2013, 2014, 2015, 2017 онуудад, хамгийн сүүлд 2019 онд хянаж үзэн, вакцинтай холбоотой ноцтой урвал хүндрэл бүртгэгдээгүй тул өсвөр насны хүүхдүүдэд хийхэд аюулгүйг баталсан.

● ЯПОН УЛС ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ХИЙЖ БАЙГАА ЮУ?

Тийм. Япон улс 2010 онд охидод ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг зарим мужуудад хийж эхлэн, 2013 оны 4-р сард дархлаажуулалтын үндэсний товлонд оруулж, вакцины хамрагдалд 70 хувьтай байсан. 2013 оны зун хэвлэл мэдээллээр гарсан вакцины дараах урвал хүндрэлийн талаарх (архаг хэсэгчилсэн өвдөлтийн хам шинж) мэдээлэлтэй холбоотой Японы засгийн газар ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтын хөтөлбөрийг түр зогсоосон. Нарийн үнэлгээ хийсний дараагаар 2021 оны 11-р сард Японы Эрүүл мэнд, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас уг вакциныг аюулгүй гэж үзэн, 12-16 насны охидод ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг хэрэглэхийг албан ёсоор зөвлөсөн.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ЧАНАРТАЙ ЮУ?

Тийм. Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллага, Европын Эмийн Агентлаг, улс орнуудын үндэсний зохицуулалтын байгууллагууд болон бусад олон байгууллагууд вакцины шинжилгээ, үйлдвэрлэл, тээвэрлэлт, хэрэглээ зэрэг бүх үе шатанд вакцины аюулгүй байдал, чанарыг маш нарийн хянадаг.

● ВАКЦИНЫ ЧАНАРЫГ ХЭРХЭН ХЯНАДАГ ВЭ?

Ямар нэгэн вакцины лиценз авахаас өмнө эмнэл зүйн туршилт судалгаагаар вакциныг мянга мянган сайн дурынханд хийж, үр дүнг вакцин хийлгээгүй хүмүүстэй харьцуулан гаж нөлөөг нарийн судалдаг.

Вакцин аюулгүй, үр дүнтэйг баталсаны дараагаар улс орнуудын үндэсний зохицуулалтын байгууллагууд тухайн улсдаа бүртгэж лиценз олгох эсэх талаар боломжит нотолгоонуудыг судалсны үндсэн дээр шийдвэрээ гаргадаг. Вакцин лицензээ авч, товллын дарлаажуулалтанд орсны дараагаар дархлаажуулалтын дараах урвал хүндрэлийг үргэлжлүүлэн хянаж, үнэлдэг.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН НӨХӨН ҮРЖИХҮЙД НӨЛӨӨЛДӨГ ҮҮ?

Үгүй. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нөхөн үржихүйд нөлөө үзүүлдэггүй. 2006 онд анх лиценз авахаас өмнө хийгдсэн вакцины эмнэл зүйн туршилтууд, вакцин нэвтрүүлснээс хойших аюулгүй байдлын хяналт, судалгаанууд энэхүү вакцин эмэгтэйчүүдийн нөхөн үржихүйд ямар нэгэн асуудал үүсгэдэггүйг баталгаажуулсан байна. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь умайн хүзүүнд хавдрын урьдал эмгэг (шарх) болон умайн хүзүүний хавдар үүсэхээс хамгаалах замаар нөхөн үржихүйг хамгаалдаг.

Харин умайн хүзүүний хавдрын урьдал эмгэгийг эмчлэх мэс заслын эмчилгээ нь эмэгтэйчүүдийг жирэмслэхэд хэцүү болгодог, түүнчлэн жирэмсэн үед умайн хүзүүний хавдрын урьдал эмгэгийн мэс заслын бус, мэс заслын эмчилгээ аль аль нь дутуу төрөх, ураг эндэхэд хүргэдэг. ХПВ-ийн вакцин биш, харин умайн хүзүүний хавдрын эмчилгээ болох умайн хүзүү, умайг авах мэс засал, химийн эмчилгээ, туяа эмчилгээ нь эмэгтэйчүүдийг хүүхэд тээх боломжгүй болгодог байна.

● ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН АУТИЗМ ҮҮСГЭДЭГ ҮҮ?

Үгүй. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин аутизм үүсгэдэг гэдэг нотолгоо байхгүй байна. Судалгааны үр дүнгээр вакцины найрлага дах тогтворжуулагч бодис болох хөнгөн цагаан нь аутизм үүсгэх эрсдлийг нэмэгдүүлдэггүйг тогтоосон.

● ХПВ-ИЙН ВАКЦИНЫГ ӨМНӨ НЬ МАНАЙ УЛСАД ХЭРЭГЛЭЖ БАЙСАН УУ?

Тийм. Манай улсад 2012 онд Улаанбаатар хотын Баянгол, Багануур дүүрэг, Өмнөговь, Сэлэнгэ аймгийн 10 мянга гаруй охидод ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг 3 тунгаар хийсэн. 2022 оноос хойш сайн дурын дархлаажуулалтаар хийж байна.

● 2012 ОНД МАНАЙ УЛСАД ХИЙСЭН ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ҮР ДҮНТЭЙ БАЙСАН УУ?

Тийм. Улаанбаатар хотоос Баянгол, Багануур дүүрэг, Өмнөговь, Сэлэнгэ аймгаас ХПВ-

ийн халдварын эсрэг 3 тун вакцинд хамрагдсан 925, ижил насны вакцинд хамрагдаагүй 978 эмэгтэйчүүдийг вакцин хийснээс хойш 5 жилийн дараа дагаж судалсан "Хавдрын Үндэсний Зөвлөл НҮТББ-ын" судалгаагаар вакцинд хамрагдсан бүлэгт ХПВ-ийн 16 болон 18-р хэв шинжийн тархалт вакцинд хамрагдаагүй бүлэгтэй харьцуулахад 4 дахин буурч, түүн дотроо ХПВ 16-р хэв шинжийн тархалт 10 дахин буурсан байна.

Эдгээр эмэгтэйчүүдийг вакцин хийснээс хойш 11 жилийн дараа дагаж судалсан судалгаагаар вакцинд хамрагдсан бүлэгт ХПВ-ийн 16 болон 18-р хэв шинжийн тархалт вакцинд хамрагдаагүй бүлэгтэй харьцуулахад 9 дахин буурч, түүн дотроо ХПВ 16-р хэв шинжийн тархалт 8 дахин буурсан байна. 3 тун ХПВ-ийн вакцин ХПВ-ийн өндөр эрсдэлтэй 16-р хэв шинжээс 5 жилийн дараа 90 хувь, 11 жилийн дараа 100 хувь хамгаалсан үр дүн гарсан байна.

● 2012 ОНД МАНАЙ УЛСАД ХИЙСЭН ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН ҮРГҮЙДЭЛД НӨЛӨӨ ҮЗҮҮЛСЭН ҮҮ ?

Үгүй. Улаанбаатар хотоос Баянгол, Багануур дүүрэг, Өмнөговь, Сэлэнгэ аймгаас ХПВ-ийн халдварын эсрэг 3 тун вакцинд хамрагдсан 925, ижил насны вакцинд хамрагдаагүй 978 эмэгтэйчүүдийг вакцин хийснээс хойш судалсан "Хавдрын Үндэсний Зөвлөл НҮТББ-ын" судалгаагаар жирэмслэлт болон төрөлт 5 болон 11 жилийн дараа ХПВ-ийн вакцинд хамрагдсан бүлэг болон ижил насны хяналтын бүлэгт ижил байсан бөгөөд жирэмслэлт, төрөлтөд ямар нэгэн нөлөө үзүүлээгүй байна.

[illegible]

Тэмдэглэл

Боловсруулсан: Б.Цэцэгсайхан, анагаах ухааны доктор, НҮБ-ын Хүн Амын Сангийн зөвлөх

Хянасан: Б.Мөнхзул, Эрүүл Мэндийн Яамны Нийгмийн эрүүл мэндийн бодлогын газрын мэргэжилтэн

Б. Цэдмаа, НҮБ-ын Хүн Амын Сангийн нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн хөтөлбөрийн шинжээч

Х.Баттуяа, НҮБ-ын Хүн Амын Сангийн өсвөр үе, залуучуудын мэргэжилтэн

